

Ergonomisko darba vides riska faktoru saistība ar muskuloskeletālās sistēmas problēmām dzelzceļa mašīnistiem un to palīgiem

Sabīne Grīnberga¹, Oskars Rasnačs², Irina Pētersone³

¹ Rīgas Stradiņa universitāte,

Aroda un vides medicīnas katedra, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Fizikas katedra, Latvija

³ SIA "Dzelzceļa veselības centrs", Latvija

Ievads. Visizplatītākās arodslimības ir skeleta, muskuļu un saistaudu sistēmas slimības. Būtiska nozīme šo slimību attīstībā ir ergonomiskiem darba vides riska faktoriem. Dzelzceļa mašīnisti darbā saskaras ar veselībai kaitīgiem darba vides riska faktoriem. Ilgstoša stāvēšana, neērta roku un plecu stāvoklis darba laikā, kā arī vibrācijas ietekme ietekmē muskuloskeletālo sistēmu, kas ilgākā laikposmā var veicināt sāpju un disfunkciju attīstību.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot ergonomisko darba vides riska faktoru saistību ar muskuloskeletālās sistēmas problēmām dzelzceļa mašīnistiem un to palīgiem.

Pētījuma dalībnieki ir 36 dzelzceļa mašīnisti un mašīnistu palīgi vecumā no 22 līdz 61 gadam (vidējais vecums – 45 gadi). Viņu minimālais darba stāžs ir divi gadi, maksimālais – 35 gadi (vidējais stāžs – 17 gadi, standartnovirze – 10,2). Pētījumā tika izmantota aptaujas anketa, lai noskaidrotu sūdzības par muskuloskeletālās sistēmas problēmām, un ergonomisko risku ātrās ekspozīcijas kontroles metode (*Quick Exposure Check*) slodzes ietekmes atklāšanai un novērtēšanai uz muskuloskeletālo sistēmu, veicot dažādus darbus. Metode balstās uz darbinieku aptauju un ergonomisko darba vides riska faktoru novērtēšanu darba vietā. Tika veikta medicīniskās dokumentācijas analīze.

Rezultāti. Tika konstatēts, ka kopumā diskomfortu pēc darba jūt 86% respondentu, no kuriem par sāpēm muguras lejasdaļā pēc darba sūdzas 61%, par sāpēm kakla daļā – 42%, par sāpēm plecā / rokā – 39%, par sāpēm plaukstās – 14% respondentu. Zīmīgi, ka 39% nodarbināto sāpes un diskomfortu jūt gandrīz pēc katras darba maiņas.

Izvērtējot Spīrmena korelācijas saistību starp riska faktoriem mugurai, plecam, kaklam un plaukstai, tika konstatēts: jo augstāks risks mugurai, jo augstāks risks plecam, plaukstai un kaklam, turklāt riska pieaugums plecam nozīmē riska pieaugumu plaukstai. Savukārt, ja pieaug risks plaukstai, tad pieaug risks arī kaklam.

Secinājumi. Lielākajai daļai mašīnistu ir sūdzības par sāpēm un diskomfortu muskuloskeletālajā sistēmā. Visbiežāk sāpes un diskomforts tiek atzīmēts muguras jostas un kakla daļā. Ir novērojama pozitīva korelācija starp riskiem dažādām ķermeņa daļām, kas liecina par ergonomisko darba vides riska faktoru iedarbības uz dažādām ķermeņa daļām savstarpējo mijiedarbību.